

ALEN ŽUNIĆ

TERITORIJ ARHIPELAGA TURIZAM IZMEĐU GRADA I ZALEĐA [PULA 2050] IZLOŽBA STUDENSKIH RADOVA

THE TERRITORY OF THE ARCHIPELAGO TOURISM BETWEEN THE CITY AND THE COUNTRYSIDE [PULA 2050] STUDENTS' WORKS – EXHIBITION

This exhibition is a part of a one-year project born out of a collaboration with the ETH Zürich (Studio Tom Emerson) with special emphasis on Pula. The two-semester project was aimed at achieving an integration between the city and its hinterland. Speculating on the level of the form as well as the possibilities of adaptive reuse and urban cross-/trans programming, the final goal was to present a projection of Istria and Pula for 2050. The exhibition is the outcome of an introductory part of the second semester when students were required to produce a catalogue of referential examples applying a guided graphic elaboration based on the common language of linear rendering. Initially 240 projects were analyzed followed by a detailed analysis and presentation of the short-listed projects made by the architects Rem Koolhaas, Steven Holl, Bjarke Ingels.

Arhitektonski fakultet Sveučilišta u Zagrebu
Katedra za urbanizam, prostorno planiranje
i pejzažnu arhitekturu:
Urbanistička radionica 2, akad. god. 2018./2019.
Izložba: AF Zagreb, 16.-30. 4. 2019.

Voditelji radionice / autori izložbe: Bojana Bojanić Obad
Scitaroci, Ana Mrda, Alen Žunić
Demonstratorica: Josipa Slavicek
Studenti / autori crteža: Filip Čiković, Ema Dunkić,
Larisa Hajdarovac, Leon Husnjak, Ines Jakopanec,
Ivana Marić, Vlatka Marković, Marija Matic, Rea Mihelko,
Luka Šen, Josipa Tomazetić, Katarina Vretenar

Pula je jedan od rijetkih živih hodograma kroz urbanu povijest, muzej svih slojeva koje jedan grad može nataložiti tijekom vremena – od ilirske prethistorije do danas. Višeslojnost i raznovrsnost za posljedicu imaju na izgled fragmentiranost i vidljive 'otoke' što svojom pojavom nadilaze tkivo grada – od istarske gradine, rimskog amfiteatra, preko renesansno-barokne tvrde, opsežnog sustava austro-ugarskih vojnih utvrda i na kraju suvremenih slojeva brodogradilišne djelatnosti, danas zarobljene u središtu mjesta. U rimskoj antici razvijena na supstratu agrarne centurijacije, odlično sačuvane u zaleđu grada, Pula danas ima priliku ostvariti savršenu ravnotežu turizma koji koristi prednosti i urbane sredine i izvogradskih prostora – antički agrarni *landscape* i suvremeni gradski aglomerat u kohabitaciji. Upravo je Pula lokacija zajedničkog zadatka, nastalog u suradnji s ETH Zürich (Studio prof. Toma Emersona) i zamišljenog kao jednogodišnji projekt.

Na zagrebačkom Fakultetu cilj je radionice da studenti tijekom jedne godine (zimski i ljetni semestar 2018./2019.) osmisle programe, vizije i scenarije kako bi Pula umjesto odumirućeg brodogradnje ili tromjesečnih destinacija 'hrane i sunca' postala održivi cjelogodišnji *hotspot*, a pritom je potrebno odgovoriti na turizam izvan okvira puke ljepote rimskih ruina i pogleda na more. Ujedno se arhitektonskim alatima pokušalo spasiti postojeće velike zelene zone oko grada (predviđene trenutačno za izgradnju) i ostvariti simbiozu grada i *countrysidea*. Kroz spekulacije na ra-

zini forme, mogućnosti prenamjena i urbano-gradna *cross-/trans-programminga* konačni je cilj prezentirati projekciju Istre za 2050. godinu – s glavnim pitanjem: može li Istra biti pozitivan nukleus i testni poligon održive transformacije obale?

Za rad tijekom semestra djelomično je aplicirana teorija arhipelaga O. M. Ungersa, arhipelaga koji treba shvatiti doslovno i metaforički. Umjesto promatranja grada kao homogene cjeline, unaprijed se priznaje činjenica da je grad fragmentiran – svaki dio Pule zasebnoga je karaktera, ali uspješno integriran u suživot s ostalim 'otocima'. Tijekom prvoga semestra razvijani su prijedlozi na razini strategije i programiranja prostora temeljem istraživanja gdje studenti još ne rješavaju detaljno probleme, nego ih analiziraju i usklađuju se s njima. A drugi se semestar nastavlja na istraživanja uvodnoga dijela kolegija i postupno ulazi u urbanističko-projektantsko rješenje u manjim obuhvatima i detaljnijim mjerilima. Nakon odabira programa i lokacije individualno se analiziraju referentni primjeri sličnih procedura ili prostornih karakteristika važnih za dubinsko razumijevanje materije, a potom počinje izrada konkretnih rješenja u domeni odabranih urbanističko-arhitektonskih tipologija.

Predstavljena izložba tako je rezultat analitičkog rada tijekom prvoga dijela ljetnoga semestra, gdje su studenti kroz nalaznje, katalogiziranje i detaljno iscrtaavanje već postojećih primjera relevantnih za projekt definirali jasan vlastiti program, stekli dojam o površi-

nama, dimenzijama, različitim kontekstima i dobili uvid u detaljnost potrebnu za budući projekt unutar Pule. Arhitekt, kao i znanstvenik, ne počinje *ab ovo* bez prethodnih istraživanja sličnih tema i zadataka. U sklopu kolegija, kao metodološko-pedagoški okvir, definirana je izrada kataloga referentnih primjera kroz analizu ukupno 240 projekata/realizacija, a zatim slijedi detaljnije 'seciranje' i iscrtaavanje odabranih primjera. Gotovo 'detektivskom' analizom svjetski relevantnih ideja istraživane su arhitektonsko-urbanističke strategije, programi i sadržaji, materijali, konstruktivni prijedlozi, a na kraju – i sama kreativnost autora koji se bave sličnim ili gotovo istim temama. Izrada kataloga, koji je bio prateća publikacija izložbe, pretpostavlja projektiranju te predstavlja didaktički okvir pripreme i stvaranja podloge za vlastito rješenje.

Ova radionica podrazumijeva i usmjerenu grafičku obradu koja se temelji na zajedničkom jeziku u oblikovanju nacрта, kako bi se u konačnici cjelogodišnji napor istraživanja jednoga grada sintezno prezentirao skupnom izložbom i publikacijom te na taj način *Teritorij arhipelaga* prezentirao kao timski rad grupe. Prve manifestacije takva vizualnog okvira vidljive su već na ovdje prezentiranoj (među) izložbi. Upute su naglašavale da svi crteži – djela Bjarke Ingelsa, Rema Koolhaasa, Normana Foster a i drugih korifeja svjetske arhitekture – trebaju biti linijski, bez punih površina ili crtanja sjena (*hatch* samo kroz linijske uzorke). Moguće je bilo koristiti samo crno-bijelu grafiku uz dodatak crvene boje.